

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

RAUF BEKİROĞLU BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2014/127)

Karar Tarihi: 19/7/2017

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Burhan ÜSTÜN
Üyeler : Serruh KALELİ
Hicabi DURSUN
Kadir ÖZKAYA
Rıdvan GÜLEÇ
Raportör : Osman SARIASLAN
Başvurucu : Rauf BEKİROĞLU

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, üç yıllık eğitim sonucu alınan yüksekokul diplomasının lisans düzeyinde kabul edilmesi için yapılan başvurunun reddedilmesi nedeniyle eğitim hakkı ile bağlantılı olarak ayrımcılık yasağının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 6/1/2014 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Birinci Bölüm İkinci Komisyonunca 31/3/2014 tarihinde, başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.
5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

6. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:
7. Başvurucu, başvuru formuna ekli evraklardan anlaşıldığı üzere 31/3/1967 tarihinde Millî Eğitim Bakanlığı Ankara Tekniker Yüksekokulundan mezun olmuştur.
8. Tekniker Yüksekokulları 1972 yılında kapatılmıştır.
9. Başvurucu, sahip olduğu teknikerlik diplomasına istinaden Millî Eğitim Bakanlığı Yapı İşleri Dairesi ile Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı Emlak Dairesinde teknik eleman ve teknik büro şefi olarak yaklaşık yirmi beş yıl çalıştıktan sonra emekli olmuştur.
10. Öte yandan 4/11/1981 tarihinde kabul edilen 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu 6/11/1981 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu Kanun'la daha önce tanımlı olmayan ön lisans ve lisans kavramları yasal düzeyde tanımlanmıştır. Buna göre öğrenim süresi iki yıl (dört dönem) olan yüksekokullar ön lisans, öğrenim süresi dört yıl (sekiz dönem) olan yüksekokullar ise lisans derecesi olarak kabul edilmiştir.

11. 1/12/2004 tarihinde Türkiye "Avrupa Bölgesinde Yükseköğretimle İlgili Belgelerin Tanınmasına İlişkin Sözleşme"yi (Lizbon Sözleşmesi) imzalamıştır. 23/2/2006 tarihli ve 5463 sayılı Kanun'la Lizbon Sözleşmesi'nin Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) tarafından onaylanması uygun bulunmuştur.

12. Başvurucu; Lizbon Sözleşmesi'yle yabancı ülkelerden uygulamalı bilimler alanında alınan üç yıllık yüksek okul diplomalarının lisans diploması olarak kabulüne olanak sağlandığı, dolayısıyla kendisinin de sahip olduğu üç yıllık Tekniker Yüksekokulu diplomasının da lisans diploması olarak kabul edilmesi gerektiği savıyla Yükseköğretim Kuruluna (YÖK) idari başvuruda bulunmuştur.

13. YÖK, başvuruya yasal süre içinde cevap vermeyerek talebi zımnen reddetmiştir. Başvurucu, söz konusu ret işlemine karşı Ankara 10. İdare Mahkemesi nezdinde iptal davası açmış; dava reddedilmiştir. Kararın gerekçe kısmı şöyledir:

"Dava dosyasının incelenmesinden ; 31.03.1967 tarihinde üç yıllık eğitim veren Milli Eğitim Bakanlığı Tekniker Yüksek Okulu mezunu olan ve halen emekli olan davacı tarafından yüksek tekniker okulu diplomasının uygulamalı bilimler alanında lisans derecesinde kabul edilerek denklik verilmesi istemiyle yapılan 14.12.2010 tarihli başvurunun zımnen reddi üzerine görülmekte olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Olayda, yukarıda yer verilen mevzuat uyarınca lisans diplomasının verilmesi için en az sekiz yarı yıllık bir programı kapsayan bir yükseköğretim mezunu olunması gerektiği , ön lisansın ise en az iki yıllık bir programı kapsamaması gerektiği , eğitim süresinin üç yıllık olmasının mezuniyetin ön lisans kapsamında olmasını değiştirmediği, bu nedenle üç yıllık teknik yüksek okul mezunu olan davacı tarafından yüksek tekniker okulu diplomasının uygulamalı bilimler alanında lisans derecesinde kabul edilmesinin mümkün olmadığı anlaşıldığından, davacı hakkında tesis edilen işlemden hukuka aykırılık bulunmamaktadır."

14. Karara karşı yapılan temyiz talebi Danıştay Sekizinci Dairesi tarafından reddolunmuş, söz konusu karara karşı yapılan karar düzeltme talebi de aynı Daire tarafından 7/11/2013 tarihinde reddedilmiştir. Karar düzeltme talebinin reddine dair karar 27/12/2013 tarihinde başvurucuya tebliğ edilmiştir.

15. Başvurucu 6/1/2014 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

16. 2547 sayılı Kanun'un 3. maddesinin "r" bendi şöyledir:

"Ön Lisans: Ortaöğretim yeterliliklerine dayalı, en az iki yıllık bir programı kapsayan nitelikli insan gücü yetiştirmeyi amaçlayan veya lisans öğretiminin ilk kademesini teşkil eden bir yükseköğretimdir"

17. 2547 sayılı Kanun'un 3. maddesinin "s" bendi ise şöyledir:

"Lisans: Ortaöğretime dayalı, en az sekiz yarı yıllık bir programı kapsayan bir yükseköğretimdir."

B. Uluslararası Hukuk

18. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) 14. maddesi şöyledir:

"Bu Sözleşme'de tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasal veya diğer kanaatler, ulusal veya toplumsal köken, ulusal bir azınlığa aidiyet, servet, doğum başta olmak üzere herhangi başka bir duruma dayalı hiçbir ayrımcılık gözetilmeksizin sağlanmalıdır."

19. Sözleşme'ye ek 1 No.lu Protokol'ün 2. maddesi şöyledir:

"Hiç kimse eğitim hakkından yoksun bırakılamaz. Devlet, eğitim ve öğretim alanında yüklenileceği görevlerin yerine getirilmesinde, ana ve babanın bu eğitim ve öğretimin kendi dini ve felsefi inançlarına göre yapılmasını sağlama haklarına saygı gösterir."

20. Lizbon Sözleşmesi'nin "Bölüm VI. Yükseköğretim Niteliklerinin Tanınması" başlıklı kısmının VI.1'inci maddesi şöyledir:

"Bir tanıma kararının, yüksek eğitim niteliğinin tevsik ettiği bilgi ve beceriyi temel aldığı ölçüde, her bir Taraf diğer bir Tarafta tevcih edilen yüksek eğitim niteliğinin tanıyacaktır. Bunun yapılmaması için tanınması istenilen nitelik ile, tanıma talebi yapılan ülkedeki karşılık olan nitelik arasında büyük bir fark olduğunun gösterilmesi gerekir.."

V. İNCELEME VE GEREKÇE

21. Mahkemenin 19/7/2017 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

22. Başvurucu; üç yıllık (altı dönem) eğitim veren Millî Eğitim Bakanlığı Ankara Tekniker Yüksekokulundan mezun olduğunu, kendisinin mezun olduğu okul da dâhil olmak üzere tekniker yüksekokullarının kapatıldığını, şimdiye kadar bu okullardan mezun olanların ön lisans derecesine sahip olduklarını ifade etmiştir. Buna karşın Türkiye, 2004 yılında taraf olup 2016 yılında TBMM tarafından uygun bulunarak mevzuatına dâhil olan Lizbon Sözleşmesi'nin başlangıcında yer alan *"... Belgelerin adil bir şekilde tanınmasının eğitim hakkının temel bir ögesi ve toplumun bir sorumluluğu olduğuna inanarak..."* ibaresine dayalı olarak Lizbon Sözleşmesi kapsamında yurt dışında alınmış ve süresi üç yıl (altı dönem) olan yüksekokul diplomalarını uygulamalı bilimler alanında lisans düzeyinde kabul etmeye başlamıştır. Dolayısıyla başvurucu, Türkiye'nin kendi yüksekokullarından aynı koşullarda mezun olan kişilerin diplomalarını lisans düzeyinde kabul etmediğini; bu durumun eğitim hakkı ve bağlantılı olarak ayrımcılık yasağının ihlali anlamına geldiğini ileri sürmüştür. Başvurucu ayrıca, söz konusu uygulamaya dayanak olan 2547 sayılı Kanun'un 3/s maddesinin iptalini talep etmiştir.

B. Değerlendirme

23. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki tavsifi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki nitelendirmesini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Bu sebeple başvurucunun iddiaları eğitim hakkı çerçevesinde değerlendirilmiştir.

24. Anayasa ve Sözleşme'ye ek 1 No.lu Protokol'de düzenlenen eğitim hakkının, *"belirli bir zamanda var olan eğitim kurumlarına erişim hakkı"*nı güvence altına aldığı ve herhangi bir ayrıma gidilmeksizin özel eğitim ve kamu kurumları ile ilk, orta ve yükseköğrenim seviyelerini kapsadığı anlaşılmaktadır (*Hikmet Balabanoğlu*, B. No: 2012/1334, 17/9/2013, § 28; *Leyla Şahin/Türkiye*, B. No: 44774/98, 10/11/2005, §§ 134-136).

25. Bu kapsamda, 1 No.lu Protokol'ün 2. maddesinin birinci cümlesinden ilk olarak belirli bir zamanda var olan eğitim kurumlarına erişim hakkını herkese tanınması gerektiği sonucu çıkmaktadır. Bununla birlikte eğitim kurumlarına erişim hakkı, birinci cümlede tanınan eğitim hakkının sadece bir parçasını teşkil etmektedir. Hakkın etkili olması için buna ilave olarak eğitimden yararlanan kişi "aldığı eğitimden menfaat sağlama" imkânına da sahip olmalıdır. Bu nedenle Sözleşme ve Lizbon Sözleşmesi kapsamında, bir ülkede yürürlükte olan kurallara uygun olarak tamamlanan eğitimin yine söz konusu uluslararası metinlere taraf olan ülkerin resmî makamlarınca tanınması gerekir. Dolayısıyla cümlenin olumsuz bir tarzda

yazılmasından devletlerin 1 No.lu Protokol'ün 2. maddesi tarafından korunduğu şekliyle eğitim hakkına saygının temini için herhangi bir pozitif yükümlülüğünün bulunmadığı sonucu çıkarılmamalıdır. Ancak bu gereksinimin somut olay bazında ortaya konulması gerekir.

26. Hâlihazırda emekli olan başvurucunun 1972 yılında kapatılan tekniker yüksekokullarından mezun olanların ve dahi kendisinin lisans mezunu olarak kabul edilmesi için yaptığı idari başvurunun temelinde Türkiye'nin yukarıda ifade edilen Lizbon Sözleşmesi'ne taraf olması ve bu Sözleşme'nin TBMM'nin onayı ile birlikte mevzuata dönüşmesinin bulunduğu hem başvuru formundan hem de ekli belgelerden anlaşılmaktadır. Anılan Sözleşme'de en genel hatlarıyla taraf ülkelerin birinde yapılan eğitim faaliyetinin diğer ülke veya ülkeler tarafından ve belli şartların varlığı hâlinde geçerli kabul edilmesine ilişkin düzenlemeler bulunduğu görülmektedir.

27. Somut başvuruda ilk olarak eğitim hakkının kullanımına veya haktan yararlanılmasına kamu gücünün işlem, eylem veya ihmali nedeniyle doğrudan bir müdahalenin söz konusu olup olmadığı incelenmelidir. Eğer doğrudan bir müdahalenin varlığı tespit edilirse bu müdahalenin Anayasa'nın 13. ve 42. maddelerinde öngörülen şartlara uygun olup olmadığı değerlendirilmeli; bu çerçevede müdahalenin hukuki dayanağının ve meşru bir amacının olup olmadığı ile ölçülü ve demokratik bir toplumda gerekli olup olmadığı hususlarının tartışılarak ihlal iddiası hakkında bir sonuca varılması gerekir (*Ünal Yıldırım*, B. No: 2013/6776, 5/11/2014, § 40).

28. Başvuru konusu olayda başvurucunun talebini zımnen reddeden YÖK, üç yıllık tekniker diplomasının lisans düzeyinde kabul edilmesinin yasal düzeyde mümkün olmadığı yolunda Ankara 10. İdare Mahkemesine savunma vermiş ve işleminin gerekçesini bu şekilde ortaya koymuştur. Bu durum çerçevesinde devletin negatif yükümlülükleri bağlamında 31/3/1967 tarihinde mezun olan başvurucunun eğitim hakkına yönelik doğrudan bir müdahalesi bulunmamaktadır. Bu durumda başvurucunun sahip olduğu üç yıllık Tekniker Yüksekokulu diplomasının lisans düzeyinde kabul edilmesi talebinin kabul edilmemesi, eğitim hakkına yönelik bir kısıtlama olarak düşünülemez. Kaldı ki başvurucunun ilgili dönemde yürürlükte olan mevzuata uygun şekilde eğitim aldığı ve eğitim gördüğü, mezun olduktan sonra da aldığı eğitim doğrultusunda çalışma hayatına devam ettiği, esasen başvurucunun yüksekokulda eğitim görmesinin engellendiğine ilişkin bir şikâyetinin de bulunmadığı görülmüştür. Bu kapsamda başvurucunun talebine binaen YÖK'ün konuyla ilgili mevzuat ekseninde tesis etmiş olduğu bireysel başvuruya konu edilen işlem, 2547 sayılı Kanun'un amir hükümlerinin bir gereği olduğu anlaşılmaktadır.

29. Öte yandan başvurucunun diplomasının Lizbon Sözleşmesi'ni imzalayan başka bir ülke makamlarından alınmadığı ise açıktır. Dolayısıyla olayda Lizbon Sözleşmesi'nin uygulanmasını gerekli kılacak şartlar bulunmamaktadır. Bu nedenle Anayasanın 90. maddesinin son fıkrası anlamında bir kanun/sözleşme ihtilafından söz edilemeyecektir.

30. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 48. maddesinin (2) numaralı fıkrasına göre Mahkemece açıkça dayanaktan yoksun başvuruların kabul edilemez olduğuna karar verilebilir. Başvurucunun ihlal iddialarını temellendiremediği, iddialarının salt kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlara ilişkin olduğu, temel haklara yönelik bir müdahalenin olmadığı veya müdahalenin meşru olduğu açık olan başvurular ile karmaşık veya zorlama şikâyetlerden ibaret başvurular açıkça dayanaktan yoksun kabul edilebilir (*Kürşat Eysel*, B. No: 2012/665, 13/6/2013, § 20).

31. Açıklanan nedenlerle bir ihlal olmadığı açık olduğundan eğitim hakkı ve bağlantılı olarak ayrımcılık yasağının ihlal edildiğine ilişkin başvurunun *açıkça dayanaktan yoksun olduğu* değerlendirilmiştir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurunun *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvuru üzerinde BIRAKILMASINA 19/7/2017 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Burhan ÜSTÜN

Üye
Serruh KALELİ

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Kadir ÖZKAYA

Üye
Rıdvan GÜLEÇ